XIV. évfolyam. Budapest. 46. szám. Hétfő, 1880. február 16.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal:
Budapest I V. himző-utcza és kalap-utcza sarkán 1. szám.
Csak bérmentes levelek fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem küldetnek.
Előfizetési díj:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80
Egy szám 6 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetések és nyiltterek
felvétetnek árszabály szerint
a kiadó hivatalban:
Budapest IV. himző-utcza és kalap-utcza sarkán 1. sz.
Hirdetések felvétetnek a külföldön:
Bécsben: Oppelik A.-nál, Stubenbastei Nr. 2.
Mosse Rudolfnál, Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Voglernél, Wallfischgasse 10.
Daube G. L. és társánál, Wollzeile Nr. 12.
Párisban: Havas, Laffite & Comp.-nál, Place de la Bourse.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és társánál.

TÁVIRATOK.

Szeged, febr. 15. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Dáni Ferencz főispán mintegy másfél év előtt beadott lemondásának mostani hideg elintézése nagy meglepetést szült itteni körökben, s hogy a kilenczedfél esztendeig szolgált főispánt minden elismerés nélkül mentették föl hivatalától, annak különféle magyarázatait keresik. A tőle testületileg búcsut vevő városi tisztikarnak azt mondotta többek között a lelépő Dáni főispán, hogy midőn állását elhagyja, még mindig munkabiró, tettre kész embernek érzi magát, és ha eddig mint hivatalnok dolgozott városa javára, ezután teljes igyekezettel fogja ugyanazt tenni, mint független polgár. A főispáni állást a királyi biztosság fönnállásáig tölti be; a hivatal teendőit a törvény értelmében ideiglenesen Pálfy polgármester végzi; a központi bizottság elnöki állását pedig Dobó Miklós tanácsos foglalja el.

A Szeged ujjáalkotására vonatkozó törvényjavaslatok legközelebb érkeznek a városhoz elfogadás végett. E tárgyban még a folyó februárius hónapban, rendkivüli közgyülést fog tartani a köztárvényhatósági bizottság.

—

A delegácziók.

Bécs, febr. 15. (A Bud. Corr.“ távirata). A magyar delegácziót ma délben tartott zárülésén a szentesitett határozatok, melyeket Kállay osztályfőnök ő felsége köszönetének kijelentése mellett nyujtott be, kihirdettettek. Erre a delegácziót elnöke Haynald bibornok megtartá zárbeszédét, melylyel a delegácziót működését befejezettnek deklarálta.

Bécs, febr. 15. Mindkét delegácziót ma délben tartá berekesztő üléseit. Az **osztrák delegácziót** berekesztő ülesén a külügyér jelenti, hogy a hozott határozatok, szentesitést nyertek és tudatta a gyüléssel ő felsége elismerését és köszönetét az áldozatkész működésért, egyszersmind a kormány nevében a legmelegebb köszönetnek adott kifejezést a delegácziót működéséért.

Schmerling lovag elnök a határozatok szentesitésében a delegácziót szerenasésen megoldott feladatának látható sikerét ismeri fel, mely hazafiui igyekezetében a birodalom hatalmi szükséglete és a pénzügyi helyzetre való tekintet által vezéreltette magát. A delegácziót eme feladata azzal volt megkönnyitve, hogy a kormány csak az igazán szükségest kérte. Szóló ama meggyőződésének ad kifejezést, hogy az általános béke nincs veszélyeztetve. Egy szellemes szónok által megemlitett fekete pontok, az ő nézete szerint nem fenyegetők, s a kormányok feladata, azokat ártalmatlanná tenni. Egy a nemzeti jólétet fenyegető fekete pont az, hogy több europai államokban ujabban azon igyekeznek, hogy a hadseregeket ismét szaporitsák. O reményli azonban, hogy az osztrák-magyar kormány, a nemzet kimerültségének elismeréseben, eme példát követni nem fogja. Szóló utal a parlament teljes erejének és tevékenységének összpontositására a nemzetgazdászat emelése és még egyéb károk orvoslása czéljából. Végül elnök háromszoros éljenzést mond ő felségére, mely a gyülés által lelkesültséggel fogadtatott.

Sturm meleg köszönetet mond az elnökségnek a részrehajlatlan vezetésért és a kormánynak nyilt előzékenységeért. A delegácziót ülésszaka formálisan berekesztetett.

Bécs, febr. 15. A **magyar delegácziót** ülése. **Haynald** érsek elnök a delegácziót mai ülését 12 óra után nyitja meg. Jegyzők: Meske és Hegedüs. A közös kormány részéről jelen vannak: Haymerle báró, Bylandt Rheidt gróf, Hoffman nbaró, Kállay és Méry osztálytanácsosok, Bolla őrnagy, Pöck altengernagy, Gaal kapitány. A magyar kormány részéről: Tisza, Szapáry, Orczy és Bedekovics miniszterek, Kállay osztályfőnök, a külügyér képviseletében felterjeszti a legmagasabb szentesitést nyert határozatokat és jelenti, hogy ő felsége a delegácziónak hazafiui igyekezeteért és áldozatkészségéért királyi köszönetét fejezi ki. Szóló egyszersmind a közös kormány, nevezetesen a külügyér nevében, ki ez ülésszak alatt először volt a delegácziót előtt, mond a gyülésnek a tanusitott szives előzékenységért köszönetet. Erre kihirdetik a határozatokat.

Haynald érsek elnök emel szót: „A határozatok kihirdetésével a delegácziót isten segedelmével szerencsésen befejezte feladatát. Hazafiui odaadással és fáradhatlan igyekezettel vizsgálta a költségvetés és annak egyes tételeinek helyességét, és azután a közös kormánynak mindazt rendelkezésére bocsájta, a mi a monarchia létének és hatalmi állásának biztositására szükségesnek látszott. A delegácziót elfogadta és támogatta áma külügyi politikát, melyet hazánk hires fia, az előbbi külügyminiszter ismert geniálitásával inaugurált, és mely utódja által elfogadtatott, követtetett és oly szerencsével proklamáltatott, hogy ezen külügyi politika irányа a mivelt Európa hangadó nemzeteinek helyeslésével találkozott. Minthogy egyrészt az európai nagyhatalmak helyeslik külügyi politikánkat és a midőn mi másrészt mindazt megszavaztuk, a mit a monarchia léte és tekintélye igényel, reményelhető, hogy biztositva lesz számunkra ama béke, melyre oly nagy szükségünk van, hogy szellemileg és anyagilag előre haladhassunk és amaz óriási áldozatokat elviselhessük, melyet az ország a monarchiának hozott; szóló hangsulyozza, hogy a külügyi politikának a két delegácziót által tertént osztatlan helyeslése, ma a kötelékeket még szorosabbra füzi, melyek a monarchia két államát egyenlő részben biztonságban és oltalomban részesitik és a mellett azok, önállóságát és független kormányzását a monarchia keretén belül még magasabb mértékben biztositják, mint magányosan álló államokban egyenlő lakosággal és területtel. A midőn tehát működésünkkel szorosabbra füzték ezeket a kötelékeket, semmiképen nem gyengetettük gondosan ápolt állami függetlenségüket és a „de nobis sine nobis“ theoriájának nemhogy tért, de még rést sem nyitottunk. Mert politikai életünk soha nem mozgott szabadabb alkotmányi formákban soha nemzet politikai léte külügyi viszonyai, szellemi és anyagi ereje felett oly szabadon nem rendelkezett, mint épen jelenleg. Ezt jövőben is fenntartani vala czélja a delegácziónak igyekezetének, melynek szóló ezuttal köszönetét fejezi ki. Szóló végül köszönetet mond a jegyzőknek, a közös miniszteriumnak és azok képviselőinek és beszédét „éljen“ kiáltással Ő felségére zárja. (Hoszantartó éljenzés.)

Ipolyi Arnold püspök: „Eminenciád! Elnök ur! tisztelt országos bizottság! A midőn ezennel ő eminenczijájának bucsuszavaira, a delegácziónak nevében válaszolni bátorkodom, van szerencsém egyszersmind vonatkozva a delegácziók intézményének oly ékesszólóan kiemelt méltánylására kijelenteni, hogy az a mi keblünkben is viszhangra talált. — Nem könnyüek voltak a kérdések, sem cselekvések a nehézségek, melyekkel ez alkalommal foglalkoznunk kellett, sőt több oldalról amaz aggodalmat keltették, hogy állami függetlenségünk megszoritása mellett a delegácziók hatáskörének kiterjedéséhez fognak vezetni. Az önök hazafiui alkotmányos érzelmes politikai tapintata, önök bölcsessége és mérséklése nemcsak legyőzte a felmerült nehézségeket, hanem az összes kérdéseket a delegácziók jogkörén belül teljesen megoldotta. Ugyanaz az erélyes érzet az állam függetlenségéért, mely megteremté a delegácziók intézményét, ez alkalommal is áthatotta a delegácziót tagjait. — Ama nagy férfiu szelleme, ki állami függetlenségünk oltalmazása czéljából megalkotá a nevezett intézményeket, még ma is közöttünk van. Sokan amaz államférfiak közül, kik közremüködtek azon intézmények alkotásán, még ma is soraink közt állanak és ezuttal a tárgyalásokat vezették. Távol attól, hogy ez intézményt megdermedni hagyták volna, önök tudták azt, a monarchia megváltoztatott hatalmi állásának és akcziójának megfelelőleg érvényre juttatni és akczió és életképességét ezáltal fejleszteni! Ezt önök amaz intézmény szellemében tették, lényeges módositások, nagyobb nehézségek, sőt hevesebb harczok és viták nélkül. Erre nézve ki kell emelnünk a közös ügyek élére állitott államférfiak érdemét, kik nem csupán a határozati javaslatokat, de a delegácziók óhajait is megfelelően tekintetre méltatták. Legnagyobb köszönetünket azonban ama magas állásu férfiu érdemli meg, kit osztatlan bizalom az elnöki székre emelt. Az ő mély bölcsessége, államférfiui tapintata, fényes ékesszólási tehetsége a legüdvösebb befolyást gyakoroltak a tárgyalások sikeres menetére. Fogadja tehát kiérdemlett köszönetünket fáradozásaiért, melyekért ő személyes nyugalmát és gyönge egészségét feláldozni kész volt! (Élénk éljenzés.) Igénynyel bir köszönetünkre továbbá a delegácziói alelnöke, ki hasonló igyekezettel és részrehajlatlansággal vezette a delegácziót értekezleteit. (Éljenzés.) Immár nem marad más hátra mint felséges királyunk és urunk szentesitését alázatos hüséggel és hódolattal fogadni, és az isteni gondviselés áldását, kinek hatalmas kezében nemzetek és államok sorsa nyugszik, befejezett munkánkra kérni! (Élénk éljenzés.) Ezután a jegyzőkönyv hitelesittetett, mire az ülés véget ért.

—

Bécs, febr. 15. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Az alkotmányhü képviselők kétségtelennek tartják, hogy a miniszterválság nehány nap mulván megoldatni fog. Lehetőnek hiszik, hogy már a „Wiener Zeitung“ holnapi vagy keddi száma a rekonstruált miniszteriumot illetőleg a császári kéziratokat közlendi. Eybesfeldi Conrád báró mostani helytartó, mint az alkotmányhü párt hiszi, belügyi és Besetzny vagy Czedik pénzügyi miniszter lesz. A jobb oldali képviselők nem hiszik, hogy a megoldás oly közel jövőben fog bekövetkezni és a combinatiókat is koraiaknak tartják. Annyi bizonyos, hogy az uj osztrák kabinet a kvalitió jellegét viselendi. A közoktatási tárczát Taaffe gróf veszi át.

Bécs, febr. 15. (A „Bud. Cor.“) Ma délelőtt a közös külügyminiszteriumban közös miniszteri értekezlet volt, melyben Tisza és Szapáry miniszterek részt vettek. Az értekezleten több függőben lévő közös ügy tárgyaltatott. — Tisza Kálmán miniszterelnök és Trefort közoktatásügyi miniszter a futárvonattal visszatértek Budapestre, mig gr. Szapáry Gyula pénzügyminiszter — ki ma különböző bankok képviselőivel konferált — itt marad holnap délutánig. — Mazuranics horvát bán elutazott Zágrábba.

Bécs, febr. 15. A képviselőház vasuti bizottsága folytatta a helyi vasutakról (Lokalbahnen) szóló törvény feletti vitát. A 4. czikk, Schwab szövegezésében elfogadtatott, mi által a kormány felhatalmaztatik, a helyi vasutaknak engedélyezendő tarifáknál a személyszállitások legmagasabb tarifáira vonatkozó törvény szabályaitól eltérni. A 9. czikknél Rieger minden határidő megállapitása ellen felszólal. Vita után, melyben Reschauer, Tilser, Herbst és Schwab részt vettem, elfogadtatott Resehauer amaz inditványa, hogy a törvény hatályban maradása 1883. év végeig határoztassék meg. Schwab ezen czikkhez egy rezolucziót nyujt be, mely egy uj vasuti törvény előterjesztésére vonatkozik. Ezen javaslat az előterjesztett törvény letárgyalása után fog szavazás alá kerülni. Rieger azt inditványozza, hogy imnár a kormánynak az ő javaslatához hozzáfüggesztett inditványai vétessenek tárgyalás alá, melyeket ő önálló inditványnak tekint. Az e feletti vitában Herbst kiemeli, hogy a Riegerféle inditvány felvétele a törvényben nem ajánlható, annál kevésbbé, mert az egész törvény a másodrendü vasutakról az ideiglenesség jellegével bir és Riegernek mindenesetre szabadságában áll, a másodrendü vasutak ügyének végleges rendezésénél politikai pártállásával megfelelő inditványokat tenni. Miután az inditványozott ülés berekesztése ismételve elvettetett, Rieger több eltársaival eltávozott a teremből. Tomaszczuk ajánlja egy előadó megválasztását a ház számára. Pilser ellenzi, mire Goedel elnök, az ülést, előhaladt idő folytán, berekeszti.

—

Bécs, febr, 15. (Az „Egyetértés“ tudósitójának távirata.) Bécsi tőzsde. A vasárnapi tőzsdén a forgalom szilárd volt, de üzlethiányban szenvedett. 12 óvakor jegyeztettek: Hitelrészvények 304.20, magyar hitelrészvények 278, anglóbank 156.20, Union-bank 123.75, bank-egylet 160.20, tramvay 239.70, államvasut 277.50, Károly-Lajos 259.50, Lombard üzlet 89.80, rente 71.30, magyar rente 101.77½, községi sorsjegyek 123.50, magyar sorsjegyek 117.50. innerbergi 150, Napoleon 9,34, márka 57.70.

Budapest, febr. 15.

A képviselőház igazságügyi bizottsága Horváth Lajos elnöklete alatt tartott mai ülésében folytatta a büntető törvénykönyvek életbeléptetéséről szóló törvényjavaslatok részletes tárgyalását.

Napirenden lévén a kir. járásbiróságok hatáskörébe utalt vétségeket tartalmazó 42. §. pontonkénti megvitatása, az ott megállapitott vétségek közül — a büntető törvénykönyv 209-ik §-ban megállapitott azon vétség, melyet hamis pénznek tudva forgatása képez, továbbá a b. t. k. 248. §-ának 2-ik bekezdésében megállapitott azon vétség, mely szerint közerkölcsiség ellenes nyomtatvány szerzője büntethető: a b. t. k. 314. §-ában megállapitott közegészség elleni vétség s a 260-ik §-ban megállapitott alaptalan vádaskodás vétsége a §-ból kihagyatni s e szerint a kir. törvényszékek határköréhez utalatani határoztattak, s egyebekben a 43. §. elfogadtatott.

A közigazgatási hatóságok hatásköréről szóló 43. §. tárgyalásánál Emmer, Chorin és Dárday kiemelték szükségét annak, hogy mindenekelőtt ezen hatóságok eljárása a határozotaik elleni felebbvitel s átalában az e §-ban tervezett intézkedés biztositékai iránt a kormány nyilatkozzék.

Pauler miniszter azt feleli, hogy az eddigi eljárás megváltoztatása czélba nem vétetett.

A bizottság az idő előrehaladta miatt ezen kérdés tárgyalását legközelebbi ülésre halasztotta.

—

Az osztrák miniszterkrizis is vége felé közeledik. A képviselőháznak szerdai ülésében Taaffe gróf már valószinüleg be fogja mutathatni a háznak az uj miniszereket. A babinetbe két uj tag lép be. És pedig Conrád-Eybesfeld báró helytartó, vallás- közoktatásügyi miniszterré fog kineveztetni. Ezenkivül uj pénzügyminisztert is kap a Taaffe-kabinet. Hogy ki lesz ez, azt biztosan még nem tudják a bécsi lapok. Ujabban Ender osztályfőnököt emlegetik. A kabinetet kiegészitő császári kéziratok hir szerint a hivatalos „Wiener „Zeitung“ keddi számában fognak megjelenni.

Budapest, febr. 15.

Az Achal-Teke-oáz felé inditandó orosz expediczió, melyet a folyó évre terveztek, a kedvező időjárás beálltával közeledik megvalósulása felé. Az expediczió parancsnokául Skobeleff tábornokot nevezték ki, s azon csapathoz osztották be, mely először fog bevonulni az Achal-Teke-területre. Skobeleff tábornok már a jövő héttőn elindul rendeltetési helyére, hová márczius elején fog megérkezni. A tulajdonképeni expediczió márczius közepe táján veendi kezdetét, Skobeleff tábornok ekkor indul hosszu utjára, melynek czélpontja: Merw. Skobeleff, Tergukasoff tábornokok Merw előtt fognak találkozni.

Római hirek szerint az osztrák-magyar és olasz kormányok között az irredenta ügyében nem történt semmiféle sürgönyváltás: Az osztrák kormány még nem adott felvilágositást a a dél tiroli csapatmegerősitésekre vonatkozólag, de ez iránt Cairoli sem intézett jegyzéket Robilant grófhoz.

A portához érkezett jelentések szerint Oroszország nagy sietséggel fogott hozzá a szebasztopoli erősség helyreállitásához. A Globenak pedig azt jelentik, hogy az orosz hajóhad megerősitése kilátásban van.

Konstantinápolyból az a jelentés érkezett, hogy a bécsi kabinet felajánlotta szolgálatait a Bulgáriába menekült mohamedánok ügyében. Ez ajánlatot a sofiai miniszterlanács elfogadta, s a bolgár követ már nyert is erre vonatkozólag értesitést. E szerint valószinü, hogy a Bulgáriában levő mohamedánok nem sokára viszontlátják hazájukat.

A német birodalmi gyülésnek jelenben 392 tagja van; ezek a következő frakcziókra oszlanak: 59 német-konservativ, 54 birodalmi pártbeli, 86 nemzeti szabadelvü, 23 haladó párti, 102 czentrumbeli, és 14 lengyel. Ide járul meg 8 szocziáldemokrata és 47 „vad.“

A „Gazette de France“ kiszámitja, hogy Crémieux, ki az első köztársaság idején született s a harmadik köztársaság korában mult ki, 84 év alatt 22 kormány keletkezését látta, nevezetesen: a III. évi alkotmányt, a négy konzul uralmát, a VIII. évi alkotmányt, a X. évi senatusi határozatot, a XII. évi senatusi határozatot (császárság), a senatus uralmát 1814-ben, az első restaurácziót, a száz napot, a második restaurácziót, az orleánsi herczeg kormányzóságát, az 1830-diki monarchiát, az 1848-dik évi ideiglenes kormányt, a herczeg-elnök diktaturáját, a tiz évi elnökséget, második császárságot, a szeptember 4-diki diktaturát, a bordeauxi paktumot, a Rivet-féle alkotmányt, a septennátust (1873. november 20-diki törvény) és végül a Wallen-féle alkotmányt.

A Széchenyi-bankett a kaszinóban.

Gróf Széchenyi István emlékére ma a nemzeti kaszinó megtartotta szokásos évi lakomáját. Az ország főurai, a nemzeti kaszinó tagjai közül mintegy 160-an jelentek meg. A kaszinó termei érdekes látványt nyujtottak. A haute volée diszben, ünnepélyes hangulatban ülte meg társas köre alapitójának, gr. Széchenyi Istvánnak emlékét. A legnagyobb magyar ember emlékét, a ki mintegy tünemény jelent meg a láthatáron és lánglelkével, példás hazafiságával sohasem lankadni nem tudó buzditó erejével ösztönözte a nemzet tagjait egy jobb, boldogabb Magyarország megteremtésére. A kinek szelleme, ha ma teljes fényében visszasugároznék ama hatvani utczai palotában és minden tehetős, áldozatra, tettre képes magyar lelkében egy-egy szikrát tudna gyujtani, mely a hazafias szellem terjedését, a nemzeti lét biztositása érdekében soha nem szünő mozgásba hozhatná, hej be más idők járnának nagy Magyarországon, be más szemmel nézne az ország arra a házra, melyben a nemzet intelligenczijának kellene összpontositva lenni!...

.... Különben a mai Széchenyi-lakoma nem tartozik a chablonszerüek közé; volt két kiemelkedő pontja. Az egyik a Zichy Antal hangulatteljes emlékbeszéde, a másik a Zichy Jenő buzditó felköszöntője. Tavaly Károlyi Pistát szállta meg a Széchenyi István örök szelleme, ma Zichy Jenő intézett ébresztő szózatot a mágnásokhoz, a kaszinó uraihoz. De Zichy Jenő kiemelte, hogy nemcsak beszélni kell, hanem tenni is. Többet, százszorta többet kell tenni, mint beszélni. Ez a Széchenyi István igaz végrendelete. És ha a szó nem enyészik el a köznapi élet pusztaságában, ha a lelkes beszédek mellett lesznek, a kik a tevékenység mezejére kilépve, szakitanak az eddigi lethargiával és azt az anthipátiát, mely legutóbbméltán keletkezett a kaszinó egyes szerepviői ellen, simphathiával tudnák felváltani, talán kezdetét lehetne reméleni egy ujabb korszaknak, melyet nem a sport, nagyuri passziók és ehez hasonlók, hanem a tiszta, önzetlen, hazafias szándék által vezérelt tevékenység jellemezhetne.

Vajjon igy lesz-e? Feleljenek érte az ifjabb tehetséges erök, akik vezérszerepre vannak hivatva a kaszinóban.

*

A társaság négy hosszu asztal körül foglalt helyet. A kormány és tagjai távol tartották magukat. A pohárköszöntések között első volt a **Zichy Antalé**, ki a következő emlékbeszédet tartotta:

E fényes körben alig van egy kettő, a ki nálamnál szebb, elegánsabb szónoklattal ne járulhatna a mai ünnepély emeléséhez; viszont ugy hiszem alig van egy, a ki ugy valamint én magában ne vonakodnék ily tisztnek elvállalásától: jól tudva s érezve azt, hogy semmi szónoklat sem érhet fel akár az ünnepelt, nagy név magaslatáig, akár a mi méltó kegyeletünk szinvonaláig.

Ha mégis nem haboztam a megtisztelő felhivást teljesiteni, azt azért tevém, mert önökkel együtt ugy vagyok meggyőződve, hogy ily alkalommal nem a mi, bárminő, szellemi tehetségeink ragyogtatására, hanem az ünnepelt nagy lélek felsőbbségének s halhatatlan érdemeinek őszinte hálás elismerésére kell fektetni minden sulyt: ennek kifejezése pedig annál meghatóbb, ha nemcsak jeleseink, hanem közembereink is, mint most én, egyaránt hü, bár kissé dadogó, tolmácsaivá válhatnak.

Ily vékony mécs világánál is keressük fel a magyarok Medinahját, nyissunk be szent áhitattal a czenki sirboltba, mely Széchenyi vagy lelkének szétroncsolt porhüvelyét zárja el. tárintsük a visszaemlékezés varázs veszéjével a drága koporsót: nyiljék meg előttünk egy perczre bár s láttassa velünk a diesőt. ha ugyan meggyengült szemidegeink annyi fény viszsugarát még elbirni képesek.

Üdvözüljük az erő és egészség teljében pezsdülő ifju mágnást, a ki 18 éves korában elszakitva magát a szülei háztól, királya és hazája védelmére siet a felkelő magyar-nemes hadsereg zászlói alá, hogy ily s aztán dzsidás és huszártiszti minőségében részt vegyen a világhóditó Napoleon elleni diadalmas hadjáratokban, örök emlékezetü nagy csatákban.

Kisérjük rokonszenvünkkel a deli ifjut, a ki maga az osztrák Schwarczenberg fő commandója alatt állva, magára tudta vonni a porosz főhadvezér Blücher kitüntető figyelmét; nemsokára pedig Angliában utazván, ott a Prince Regert szeretetét annyira megnyerte, hogy az egy vidám poharak és adomák közt eltellett estebéd után azon kérdést intéztette hozzá, valjon nem volna-e kedve az ő gombjait viselni, azaz: Nagy Brittannia szolgálatába állani?

Kisérjük el bár, ha ugy tetszik, mig a resaurácziói Franczia országába is a visszahelyeztetett Bourbonok udvarába, s ősi koronázási városukba Rheimsbe, hol Eszterházy hggel hazánkat diszszel képviseli, de a hol az ódon szertartások, a St.-Esprit lovagrend kiosztott jelvényeivel együtt, merőben különböző, hatást tettek ifju kedélyére, mint minőt annak idején Frankfurtban a német római császárok, — Lipót és Ferencz koronázási ünnepélyei az akkori szintén ifju Metternich hg kedélyére, gyakoroltak. Erről mindkét nagy államférfiunak hátrahagyott érdekes följegyzéseiből győződhetünk meg, s lehetetlen már ez árnyalatból is föl nem ismerünk, hogy itt két egyaránt impónáló, nagy ellentét, a régi- és az uj kor, a konservacziói és a progressziói, leendő hatalmas zászlótartói állanak előttünk.

A fejlődés nem soká várat magára. Hazánk azalatt megyeszerte a követválasztási mozgalmakba, s a sokak által meggondolatlanul ócsárolt hires magyar ugynevezett gravaminális politikába volt nyakig elmerülve, mely a mily jogosult volt magában véve, oly nagy akadálya volt a kibonyolódásnak s a reformnak.

Helyeztessük át most magunkat, gondolatban, az epochális 1825-diki pozsonyi országgyülésre, még pedig a Rendek tanácskozó teremébe. A haza atyjai, — kerületi ülésben a módokról és eszközökről tanakodnak, miként lehetne nemzetiségünket müveltté, müveltségünket nemzetivé tenni, hazai nyelvünket az azt megillető poleczra emelni, a honfiak egy rég táplált óhajtását, egy magyar tudományos akadémia felállitását, végre valósitani. Felső-büki Nagy Pál minden szavát, mint egy prófétáét leste akkor minden hallgatója. E buzgó hallgatói sorából fölemelkedik egy ifju mágnás s szerényen engedelmet kérve, hogy e körben, melynek nem tagja, szót emelhessen; oly szót ejt ki, mely mint egy halhatatlan tett lőn azonnal a nemzet hálás emlékezetébe örök időkre bevésve. Egy évi jövedelmét tevé le a haza oltárára, melyet később — adott szaván tul is adóztatva meg magát, — az ismeretes 60,000 frtban állapitott meg.

Nem az összeg nagysága, — hanem az ily kezdeményben, ily áldozatkészségben nyilatkozó polgári erény nagyszerüsége az, mely minket örök hálára kötelez, s kell, hogy az idők végéig következőkre is találjon közöttünk.

Ah, mennyire elüt e látványtól azon nyomoruságos nyüzsgés pozsgás, melyet napjainkban a társadalom majd minden rétegében szemlélünk, s az uzsorás vállalatok, a pénz, a látszat vak hajhászatában kulminál, s melynél ha van valami még szomoritóbb, ugy az a mohóság, melylyel sokan egyesek tévedeseit az egész nemzetre rákenni s hazánkat önmagunk és a külföld előtt diffamálni nem átalják.

Siessünk vissza szivemelőbb dolgokhoz.

Ott volt azon az országgyülésen Themis és Apollo hegyeltje, igazgató társunknak Dezsewffy Aurélnek, nagy nevek örökösének, öregatyja a hires D. József, ki a „Szép példát“ rögtön egy fenkölt Odával diesöiti, melyben beleszőve a Vay, Pálfy, Batthányi és Károlyi dicső neveket is. Széchenyinket szépségre, szellemre, Párisnak és Alcibiádnak nevezi s igy irja le:

Friss barna arczádon mikor ép piross
Tüzláng szemed, gyult szíveket éjteget;
S széles szemöld-boltból kitörve,
Osztogat és mosolyog sok érzést...

Az ujra föléledt memoire-irodalom e korszakában sokat tudunk, mit a félénk diskrecziót azelőtt a a történelmi igazság s nem ritkán az igazi erkölcsi reputáczió rovására is, rejtve tartogatott.

Gróf Széchenyi István e nemben is egy páratlan, megbecsülhetetlen örökséget hagyott reánk, naplóiban. Minden lapja egy tükröt tart elénk, melyben az ő nemes szivét és lelkét, örökös küzdelmeit, kinos gyötrődéseit, s emberi gyarlóságtól bár nem ment, de minden legkisebb szennynek még árnyékától is távoleső férfias jellemét tisztán és világosan felismerhetjük.

Azóta még jobban tudjuk, bár ismeretes végrendeletének néhány gyöngysora sem hagyott fenn semmi kételyt az iránt, hogy a Crescence szent nevét a Laurák, a Beatricék halhatatlan neveikhez kell sorolnunk, hogy ő reá kell gondolnunk, ha t. k. az akademia czimeréül szolgáló festményt, egy Hunnia eszményitett nőalakját, szemléljük, hogy koszoruink nagy részét, go ndolatban e dicső hölgy lábaihoz kell leraknunk.

Nemes, lovagias érzés sugallá első könyvének is a Lovakrul, dedikáczióját, mely egyik derék előfutójának, „Boldogult gr. Hunyady József árnyékának“ szól, mint a ki „sok jó magot hintett el tájainkon, de távol maradott szemei elől a gyümölcsözést mutató idő.“

Ma alig lehet fogalmunk azon nehézségekről, melyekkel Sz. első inditványának a lóversenynek keresztül vitele járt. Hányszor volt audienczián nagy uraknál, egyenesen ő felségénél is Ferencz császárnál, ki szokása szerint a rendes hivatalos tárgyalások csiga utjára terelte, mily nehezen tudta megértetni magát, mint boszantotta, hogy ügye olyan uraktól függ, a kik lovat a mulattól alig tudják megkülönböztetni. s miként sikerült végre a kivitelt, az érdem fele részét ifjabb kortársa Wenkheim Béla vállaira háritani át, kinek emlékét nem rég avatottabb szónok elevenité fel körünkben.

Második könyve a Hitel, ajánlva „Honnunk szeblelelkü asszonyinak,“ valóban sajátságos, csakis keleti magyar fajunknál előfordulható tümemény — alapját veti meg nemzetgazdászati, alapját publiczistai irodalmunknak, s egyuttal magas röpténél hangulatának, melegénél fogva számot tenne költői müalkotások soraiban is!

Elismeré azt éles birálója, a már emlitettem gr. Dezsewffy József, a nem kevésbé hires Taglalatban Sakspeare sorát alkalmazván reá: Fülembe önté lelkét nyelve tüzével!“

Még magasabban szárnyalt, még mélyebben buvárkodott, igazán önnön magát multa fölül, tiz évvel később a Kossutth elleni nagy polémiában, mely miatt utoljára a milliókért dobogó nagy szivnek keservben megszakadnia, a milliókat vezérlő nagy elme világának mikor jóslatait teljesülni látta, elhomályosulnia kelle! E közben volt, hogy a budai hegyekben szabad ég alatt felállitandó Walhallát inditványozta, hogy „legyen vérünk jobb része, ha buknunk kell, legalább a halálban egyesülve, minthogy nem tudott életben egyesülni és nem birta értelme által az elsülyedéstől megmenteni magát.“

Ama kezdet és eme vég közt mily nagy idő! Ujabb történelmünk fénykora, nemzetünk ujjászületésének története az.

Nem várják önök tőlem, nem is engedik meg, hogy e helyen a nagy Széchenyi felett emlékbeszédet tartsak. Sok időt venne igénybe, ha bár mily röviden csak felsorolni is akarnám mind ama nagy dolgokat, mik e két évtized alatt, melyet a Széchenyi korszaknak méltán nevez történelmünk, részint kezdeményeztettek, részint végrehajtattak.

Jutott belőle, hogy folytassuk és befejezzük a jelen és jövő nemzedéknek is.

A Hitel után következtek egymásután a Világ és a Stadium, majd a Játékszinről majd a Budapesti por és sárról, a Selyemtermelésről, az Adóról, a Hidról, Folyóink szabályozásáról, s egész közlekedési rendszerünkről irt röpiratai, a Kelet népe, a Politikai programm-töredék! Az ő könyvei nem afélék voltak, miket olvasva vagy olvasatlan könyvtárainkba teszünk, önök tudják, hogy e könyvek megannyi tetteknek voltak vagy szülötti vagy szülői.

Mit emlegessem e termékeny elme, e fáradhatatlan kéz alkotásait? Hisz ugy is folyvást szemeink előtt lebegnek azok, s mindnyájan felkiáltanánk: Te saxa loquuutur!

Tudjuk mily kevésbe vette a tömegek s azok vezetőinek mindenkori nagy bálványát, a népszerüséget. Mily készséggel nyujtott kezet Metternichnek s a magyar ellenzéknek, Reviczkynek, József nádornak, Deáknak, Dessewffynek, Apponyinak, Batthyányinak, végre még nagyan tipódjának Kossuthnak is, a hányszor valamely közérdek előmozditásáról vagy közveszély elháritásáról volt szó. Önök tudják, hogy a ki pártokon kivül, azaz hogy felettök állt, minden pártnak birta, ha nem szeretetét, de tiszteletét és bámulatát.

Nem felesleges azonban gyakrabban is felfrissiteni emlékezetünkben azon intenczióket, melyek őt némely kedvencz alkotásaiban vezérelték.

„A közönség sepreje,“ igy magyaráz egy alkalommal, — „azt gondolná, mi versenyzést (Lóversenyt) azért állitánk' hogy néhány lovat futni lássunk, vagy az angolt majmoljuk; kaszinót pedig, hogy karszékekben nyujtózzunk vagy pipázzunk.“

Önök lelkessége bizonynyal soha sem fogja a közönség ama seprejének ily vélekedését sem aláirni, sem igazolni.

Önök lelkessége kezességet nyujt nekem az iránt, hogy ujabb alapszabályainkból hova tovább, tán már a legközelebbi jó alkalommal kitörölve lesz ama 2-dik §., mely elláthatatlan időkig megköti kezeinket, s arra kényszerit bennünket, hogy egyenesen ellenkezőjét müveljük annak, a mire nagy mesterünk egész életén át szóval és tettel tanitott: áldozni folyvást a közjóra, lerakni filléreinket a haza s az emberszeretet oltárára.

Ama nagy nemzeti ünnepélynél, mely tavaszszal már előttünk áll, a Széchenyi emlékszobra leleplezésénél mi bizonynyal nem csak testületileg megjelenni, nem csak koszorunkat átnyujtani, hanem a létrehozás eszközeihez némi anyagi áldozattal is testületileg hozzájárulni elengedhetetlen kötelességünknek kell, hogy tartsuk.

Mellesleg mondva nem is gondolnám, hogy ilyenekért a n. é. közönség bármely része akár ablakainkat beverje, akár szép tükörtábláink csörrenéseit tapsaival kisérje.

Nem állhatok el a szótól, anélkül, hogy még egy futó pillantást ne vessek a távol kelet vidékeire, hol a legnagyobb magyarnak két derék fia, mintegy önkéntes számkivetésben él.

Sok rosz élczet mondtak ama gyerkőczökre, kiket Ödön ur az utczán összeszedegetett, keresetképessé tett, esti órákban pedig iskoláztatott: mint intézményt tekintve is azt a csizmasuvixolást, tán nem rosszul tapogatódzott, mikor arra emlékeztetett, hogy legalább az alap, melyen állunk, minden szennytől ment, sőt lehetőleg tiszta és fényes legyen. De, bármint vélekedjünk is erről, az az Ödön, mielőtt körünkből eltávozott, két oly emléket hagyott hátra nekünk, mely mindegyik méltó atyja nagy nevéhez: ott van a budai sikló, itt a tüzoltók intézménye!

S mit szóljak Béláról, a ki már kora ifjuságában, megyén s országgyülésen, oly érett észnek, szilárd jellemnek, hazafiságnak adta jeleit, hogy mindenkinek, a ki érzékkel bir a vélemény bátorsága iránt, rokonszenvét, tiszteletét érdemelte ki. Most pedig épen ama világrész sivatagjain szerez a magyar névnek Európaszerte becsületet, a melyről kaczagányos elődeink egykor hóditó sereggel e földre jöttek. A tudomány fegyvereivel fizetjük vissza Ázsiának a kölcsönt.

S ha épen sikerülne ott egykori őseinknek még némi nyomdokaira is akadnia, bárminők lennének is ezek, bizonnyal nem kevesebb örömet szerezne nekünk s a tudós világnak, mint szerzett Darwin az ő hires leszámaztási elméletével.

*

Dicsőült nagy szellem! Te, kinek egész földi életpályája a lelki és testi szenvedések egy hosszu lánczsorozata volt, de ki most porhüvelyedből kibontakozva, a halhatatlanság nektárját szörpölöd: tekints le ránk, terjeszd ki láthatatlan szárnyaidat felettünk, add reánk termékenyitő áldásodat.

Nekem pedig, törpe utódnak, engedd meg, hogy reszkető kézzel érintsem az emlékednek szánt kehelyt, s a te nevedben köszöntsem azt fel e körre s e körön kivül levő hálás tisztelőidre, kik velünk egyesülve, tettre, áldozatra készen, még számtalanszor fogják ismételni ama büszke mondásodat, miszerint Magyarország még nem volt, Magyarország még lesz!

Zichy Antal után **Dessewffy Aurél** gróf emelt poharat azon férfiura, ki a mult évben oly mozgalmat inditott meg, mely a nemzet emlékei között maradandó lesz. Ez a székesfehérvári kiállitás és azzal összefüggő gazdasági tanácskozások. És ezen férfiu másrészt egyedül volt az, ki a mágnások közül, kivált a legutóbbi affairben és frontot csinált a kaszino ellen. Ez gróf Zichy Jenő!

Zichy Jenő gróf ezután előrebocsájtva, hogy ha az előtte szóló által emlitett affairben más nézeten volt, azért nem lehet őt hibáztatni, hanem hibáztatni lehetne a kaszinó több tagját sat., feszült figyelem közt a következő beszédet mondotta el:

Tisztelt gyülekezet! Nemzeti kaszinónk ünnepet ül! Az erénynek legnemesbikét gyakorolja, a midőn a nemzet nevében a hála és elismerés legmelegebb szavaiban emlékezik meg hazánk nagy fiáról a nemzeti kaszinó megteremtőjéről.

Jog és kötelesség teljesitése ez egyszersmind! Azért jog, mert Széchenyi végrendeletileg e társulatra, mint halhatatlan testületre hagyományozta azon előjogot, hogy minden évben a társulati közgyülés havában összegyülvén, társas ebéden róla megemlékezhessünk.

Kötelesség pedig, mert Széchenyiről megfeledkezni azonos volna egész nemzeti létünkmegtagadásával!

Nagy Széchenyink, a midőn ezen előjogot társulatunkra ruházta, ez elhatározásával még halála után is örökös hálára kötelezte nemzetünket. Nem tömjéneztetés vagy magasztaltatási vágy inditotta őt ezen végintézkedésre. Más czél lebegett szemei előtt, más czélt óhajtott ezzel elérni! Alkalmat akart a társulat tagjának és általuk ez összes nemzetnek adni, hogy lelki szemeink elé varázsolhassuk azon elveket, eszméket és czélokat, melyekért ő élete végső pillanatáig küzdött. Alkalmat kivánt adni arra, hogy mindenikünk saját lelke legelrejtettebb szentélyébe szálljon, hogy magával és lelkiismeretével számoljon a megállapodás e szent pillanatában.

Uraim! Husz év óta nagy hazánkfia nincs többé! Ez egy nemzet életében arasznyi idő! Vajmi hosszu egy emberéletben. Hosszu idő és ritkul a Széchenyi István korabeli nemzedék sora!

Az ifjabb nemzedék már csak a nemzet történetéből — ha ugyanazt lapozgatja — fogja áldásdus müködését ismerhetni.

Husz év hosszu idő. Mi sok nem történt azótanálunk?

Husz évvel ezelőtt még sötét homály fedte be nemzeti létünk láthatárát. Egy második Mózesként már nem élhette ő azt meg, hogy nemzete az önkormányzat jogaiba visszahelyeztessék. Es most, midőn az alkotmányszabta korlátok között saját nemzeti öntudatunkat visszanyertük és haladunk az állami önképződés ösvényén, kérdem: hiszik-e uraim, hogy e nemzet és annak „irányadói" azon elveknek hódolnak-e, azon irányban haladnak-e, melyet Széchényi, mint az egyedüli helyest, egyedüli egészségest nemzeti méltó jogosultságainkkal összeegyeztetőnek vallott? Azt hiszik-e uraim, hogy Széchenyi jelszava: „Magyarország nem volt, hanem lesz", beteljesülend, ha nemzetünk társadalmilag, politikailag és közgazdászatilag az eddig elfogadott irányokban és elvekben halad?

A nemzetek egyesek, egyes családok tömegéből állanak. És a mint az egyesek anyagi állapotának fejlődése csak fokozatosan történhetik, ugy a nemzetek fejlődése is csak lassu és fokozatos lehet. A mely nemzet pedig a közmüvelődés és közgazdászat terén nem halad, az hanyatlik. A hanyatlás pedig nem fokozatosan, hanem lavinaszerüleg, rohamosan történik!

Ugy hiszem a jelenlevők közül senkisem kételkedik a fölött, hogy az összehasonlitó számok szolgáltatják a legtisztább igazságot. Francziaországban a statisztika szerint 50 egyén között egy fordul elő, a ki nem szerez. Angliában 50 közül egy ember ad ki többet, mint amenynyit bevett. Nálunk a legujabb adatok szerint 50 egyén között van egy a ki kevesebbet ad ki, mint amennyit bevett.

Uraim! Ha egyrészt áll az, hogy a nemzet az egyesekből áll; ugy másrész áll az is, hogy az egyesek jóléte képezi az államerejét. Uraim! Miféle nemzetgazdászat képzelhető ott, hol az egyes igy gazdálkodik, és hol az összes nemzet önkormányzatában épugy gazdálkodik az egyessel szemben?

Nem az elszegényedés, a tönkrejutás örvényére kell-e, hogy számszerüleg jussunk! Egy tékozló elszegényedett kényencz hova nem jut, mire nem vetemedik, mivé nem lesz? Egy nemzetgazdászatilag elszegényedett ország fentarthatja-e nemzeti jellegét, önállóságát törekedhetik-e függetlenségre? Reménylhető-e ily uton az, hogy „Magyarország esz"?

Nem ilyennek gondolta Széchenyi e nemzet fejlődését!

Nagy Széchenyink látnoki tehetsége itt is nyilvánult. E társulatot megalakitván, elvárta tőle és adott rá végrendeletileg alkalmat, hogy a noblesse oblige elvével nemzeti botlásaink pillanatjaiban: innét, ez általa teremtett kulturális fókusból sugárként, a helyes irány adassék nemzetünknek, teljes szakitásával az eddig követett téves iránynak!

Ne mindig csak a lovagiasságot hirdesse szónk. Minden Demosthenesnél és Cicerónál szebben beszél a férfias tett! Leljük meg a nemes, kitartó munkában az ernyedetlen szorgalomban és kátói becsületességben a nemzeti takarékosságban a valódi nemzeti fönséget.

Cselekedjük tettel azt, mit nagy Széchényinknél magasztalunk, azt hogy minden tettünkben mindenkor és mindenből leg is legelöször a haza szent ügyét lássuk. Legyünk összetartók. Ne irigység, pártoskodás vagy meghasonlás felett mosolyoghassanak ellenségeink.

És a mit érezünk, a miért lelkesülünk, amiért buzditjuk egymást: a haza érdekeinek minden áron való megvédése, az ne csak szavainkban, lelkesitéseinkben találjon kifejezést, hanem első sorban példaadó tetteinkben is. Ne beszéljünk többé sokat e tárgyról, de százszor annyit tegyünk szakadatlan kitartással, erővel, szivóssággal és az önfentartási ösztön által feltételezett folytonossággal.

Széchenyi csak ugy teremthetett nagy dolgokat, hogy nagy tervei kivitelében a nemzet java osztatlanul és önzetlenül vállvetve támogatta. Nemzetünk, nagy fiának érczszobrot emeltet, de higyjék meg uraim, nagy Széchényink szellemét kiengesztelni csak ugy fogjuk teljesen, ha az általa kijelölt elveket, irányt és czélt tettleg követjük.

Én erre uraim emelem poharamat és azt mondom: Legyünk mindnyájan munkásai e nemzetnek, rójuk le mindnyájan, kicsi és nagy a közkötelesség reánk eső részét És csak akkor, vagy azután érvényesülhet a költő szava: Hass, alkoss, gyarapits s a haza fényre derül.

Érczszobor hirdesse a világnak nemzeti hálánkat, mi pedig keblünk szentélyében oly szobrot emeljünk a hála érzetével, melynek neve a tiszta önzetlen hazafiság, a magasztos tündérfényben ragyogó példa követésének elodázhatlan szándéka.

Szövetkezzünk közös tevénységre, hogy élhessen, éljen a haza!

Zichy Jenő szavait többszörös helyeslés szakitotta félbe s midőn beszédét bevégezte, ismétlődött az eljenzés.

Utána még dr. Csatári Grósz Lajos emelt poharat Szapáry Antalra és végül ifj. Károlyi István igen elmésen a kaszinó gyöngyeire: Mikes János gróf, Almássy György gróf és Mesnil Viktor bárórá.

A bankett 8 óra tájban ért véget.

A hirlapiró egyesület megalakulása.

A hirlapirók egyesülete ma délután véglegesen megalakult. Az alakuló közgyülésre, mely az irói és müvészi kör helyiségében tartatott, nagy számmal gyültek össze a sajtó képviselői. A gyülést a létesitő bizottság elnökének távollétében Urváry Lajos megnyitván, Hindy Árpád jelenté, hogy az alapszabályok (melyek lényegesen eltérnek azon alapszabálytervezettől, mely annak idején a lapokban közölve volt, s mely nem egy vidéki elvtársunk s kollegánk részéről oly élesen megkritizáltatott) a belügyminiszter által megerősittetvén, leérkeztek, s igy az egylet végleg megalakulhat.

A választások megejtése czéljából Eötvös Károly, Kaas Ivor, Hindy Árpád, Láng Lajos és Urváry Lajos kiküldetnek, a tisztikar és a választmány kandidálása végett. Fél órai szünet után a kandidáló bizottság beterjeszti a kijelöltek névsorát.

Eközben **Jókai** Mór megérkezvén, egyhangulag elnöknek kiáltatik ki. Jókai elfoglalva az elnöki széket, hosszabb beszédben fejtegette az egylet czélját s az az ellen itt-amott fölmerült kifogásokat czáfolni igyekezett. Elmondá, hogy az egyletnek kettős feladata van: az előforduló személyes kérdések kiegyenlitése, s a magyarországi hirlapirók jövendőjének az anyagi gondoktól való fölmentése. A szóló hangsulyozza, hogy az első feladatot illetőleg több félreértés merült föl. Itt csak arról van szó, hogy legyen egy állandó bizottság, mely közvetitést képezzen a kiegyenlithető becsületbeli kérdésekre nézve; erre nézve a párbajnak sem szentesitése, sem elitélése nem forog szóban; óhajtandó azonban, hogy mi a társadalomnak példát adjunk e részben is a helyes eljárásra. A társadalomban a becsületsértésekre nézve visszás felfogás uralkodik, ott mindig a sértett fél van nagyobb presszió alatt, ki ha elégtételt nem követel a szenvedett sérelemért, elitéltetik, és kitaszittatik a társadalomból. Az alakuló egylet feladata lesz itéletet mondani az előfordulható sérelmek ügyében, s ha az igazság a sértett fél részén van, a sértőt sujtani a sérelemért.

Az egylet második feladata a hirlapirók jövőjének biztositása, mi ha helyesen megoldatik, nagy behatással lesz a hirlapirói függetlenségre, s a vélemény szabad kimondására is. Oly helyzetbe kell hozni a hirlapirókat, hogy akár kormánypártiak, akár ellenzékiek, ne legyenek pártjoknak rabjai, véleményök szabad nyilvánitásával ne koczkáztassák jövőjöket s existencziájokat. Legyen a hirlapirói pálya is teljesen biztositott életmód, s a sajtó munkása ne törje örökké a fejét azon, hogy miként szabadulhasson ki valamely biztosabb existencziába az átmeneti állapotból.

Szólott még Jókai az egylet ellen felhozott kifogásokról, különösen a német hirlapirók fölvételéről, melyet ő jogosultnak tart, s ezután kéri a jelen voltakat a választások megejtésére.

Jelentik, hogy az egyletbe eddig 124 hirlapiró iratkozott be.

A szavazatszedésre s a szavazatok összeszámitására Hindy Árpád, Berényi László és Günther Antalból álló bizottság küldetett ki, mely a választás eredményéről az ülés későbbi folyamán tett jelentést.

A szavazás alatt szóba került a nyugdijintézet megalkotása, melynek tervezetét a megválasztandó igazgató bizottság fogja kidolgozni. Adorján Sándor indítványozta, hogy a nyugdij-alap javára még most a böjt alatt jó volna valamely jövedelmező mulatságot rendezni. Az eszme közbehelyeslésre talált, s annak bővebbi megbeszélésére bizottság küldetett ki Szana Tamás, Adorján Sándor, Visi Imre és Kaas Ivor tagokból, kik az elnökkel együttesen fognak a teendőkről tanácskozni. E bizottság egy a böjt folyamán tartartandó hangverseny rendezése iránt tesz lépéseket, s ha lehet megnyeri az épen Budapesten időző Liszt Ferencz közremüködését is.

*

A szavazatok összeszámlalására kiküldött bizottság egy óra mulva megjelenvén a gyülésteremben, Günther Antal felolvassa a szavazás eredményét:

Az I. alelnökségre szavazatot nyertek Urváry Lajos 31-et, Eötvös Károly 13-at és Kaas Ivor bávó 3-at. E szerint **első alelnökké Urváry** Lajos választatott meg. A II-ik alelnökségre Nagy Miklós nyert 24, Eötvös Károly 10, Urváry Lajos 7 szavazatot, Kaas Ivor báró pedig 5-öt. **II-ik alelnökké** tehát **Nagy Miklós**, a „Vasárnapi Ujság" szerkesztője választatott meg.

Az első titkárságra Hindy Árpád 38, Szabó Endre 5, Kaas Ivor báró 1, Csukássy József 1, Neményi Ambrus 1 szavazatot kapott. Megválasztatott tehát **első titkárrá Hindy Árpád**, az „Ellenőr" szerkesztője.

A második titkárságra Neményi Ambrus nyert 16, Szabó Endre 21, Scheffer László 4, Hindy Árpád 3, Gelléri Mór 1, Kaas Ivor báró 1 szavazatot. Megválasztatott tehát **másod titkárrá Szabó Endre**, az „Ustökös" szerkesztője.

Pénztárnokká 44 szavazattal **Komócsy József**, a „Hirmondó" szerkesztője választatott meg Gelléri és Hindy egy-egy szavazata ellenében.

Könyvtárnokká megválasztatott **Molnár Antal**, a „Magyarország és a Nagyvilág" szerkesztője 32 szavazattal, György Aladár 10 szavazata ellenében.

A 12 tagu **igazgató bizottság** tagjaivá megválasztattak:

Szana Tamás (Koszoru), Törs Kálmán (Vasárnapi Ujság), Falk Miksa (Pester Lloyd), Csávolszky Lajos (Egyetértés), Láng Lajos (Ellenőr), Hegedüs Sándor (Hon), Eötvös Károly (Egyetértés), Kaas Ivor báró (Pester Lloyd), Veigelsberg Leo (Pester Lloyd), ifj. Ábrányi Kornél (Magyarország), Csukássy József (Pesti Hirlap), Ballagi Mór. Ezek közül a legtöbb szavazatot, 41-et, Törs Kálmán, a legkevesebbet, 21-et, Veigelsberg Leo kapott.

Ezenkivül szavazatot nyertek a következők: Nagy Miklós 20, Visy Imre 15, Günther Antal 15, György Aladár 12, Berényi László 7, Borostyány Nándor 6, Dolinay Gyula 6, Frecskay János 6, Molnár Antal 5, Gelléri Mór 5, Szabó Endre 4, Mezey Ernő 3 szavazatot. A többi szavazat egyesek közt megoszlott. Ezek szerint tehát s kijelölő bizottság által ajánlottak mind meg lettek választva Neményi Ambrus titkári jelölt kivételével.

Scheffer László felszólal a szavazatok összeszámitásának azon módja ellen, hogy az alelnöknél s a titkárnál az első és második alelnökre, illetőleg titkárra adott szavazatok külön számittattak, holott az alapszabályok nem ismernek első és második alelnököt, csakis alelnököket s titkárokat. Nehogy ebből praeczedens eset alkottassék, a két alelnökre adott szavazatot együtt kéri összeszámittatni. A titkároknál szintén ezt az eljárást kéri. Ily összeszámitás mellett egész más is lehetne a szavazás eredménye.

Láng Lajos csatlakozik Scheffer nézetéhez. A választás eredménye ugy is ugyanaz marad, de nehogy praeczedens alkottassék, az ajánlott módon kéri konstatáltatni az alelnökökre s a titkárokra be adott szavazatokat.

A közgyülés ezt elfogadván, a szavazat összeszámláló bizottság jelentése kijavittatik oly képen, hogy az alelnöki választásoknál Urváry Lajos nyert 38, Nagy Miklós 24, Eötvös Károly 23 és Kaas Ivor 8 szavazatot. A titkári választásnál pedig Hindy Árpád nyert 41 szavazatot, Szabó Endre 26, Neményi Ambrus 17-et stb,

Scheffer László hivatkozva az alapszabályokra, melyek azt mondják, hogy a hirlapiró és nem hirlapiró között felmerülő ügyek elintézésére a közgyülés az igazgató bizottság mellé a társadalom különböző osztályaiból még 12 állandó tiszteletbeli tagot kér fel, — kérdés, hogy e 12 tiszteletbeli tagnak megválasztása mikor fog megtörténni.

Az elnök erre azt válaszolja, hogy ez egy uj közgyülés feladata lesz.

Az igazgató bizottság utasittatik, hogy a 12 tag megválasztására tegye meg az előleges lépéseket.

Elnök a jegyzőkönyv hitelesitésére Gonda Bélát és Asbóth Jánost küldi ki. Azután a maga és tiszttársai nevében köszönetet mondva a megválasztatásért, kivánja, hogy siker koronázza az egyesület müködését. Az ülést bezárja. Erre a gyülés félhatkor az elnököt éltetve szétoszlott.

A Petőfi-társaság ülése.

— febr. 15.

Ha a Petőfi-társaságnak nem volna más czélja, mint hogy havonkint egy felolvasást rendezzen, akkor is jogosult a létele, mert a rendes felolvasó üléseken megjelenni szokott hallgatók száma oly nagy, hogy nagyobb és nagyobb terembe utasitja a társaságot. Ma már az akadémia rendes heti üléstermében volt megtartva az ülés s az a terem is zsufolva volt a szó teljes értelmében. A társasági tagok csak a felolvasó hely lépcsöin — mint valami páholyban — foglalhattak helyet.

Különösen szép számmal volt képviselve a mai ülésen az aristokráczia; a hölgyek jelentek meg természetesen, a kik szépnek találják s „eléggé mulattatónak" irodalmukat, a főrangu urak közül senki sem volt ott. Nagy része van e közönség megnyerésében a 11 órára halasztott időnek és a gr. Zichy Géza felolvasásának.

Éjszaky Károly alelnök megnyitván az ülést, első felolvasóul Névy László lépett az asztalhoz, s felolvasta dr. Meltzl Hugó értekezését: „Petőfi Olaszországban." (Székfoglaló.)

Olaszországban, különösen Szicziliában több tekintélyes iró foglalkozik Petőfi forditásával. A legnagyobb kivatottságot azonban Giuseppe Cassone tanusitja, a ki a „Tündér álom" és „Őrült" czimü darabokat önállóan publikálta, s egy egész kötet kiadásán fáradozik.

E dolgozat felolvasása után Névy azzal lepte meg a közönséget, hogy igen érdekee adatokat közölt arról, hogyan tanult Petőfi olaszul? Messi Antal ma az egyetemen és a kereskedelmi akadémián az olasz nyelv tanára volt Petőfi tanitója 1844—45-ben. Petőfi szép haladást tett; jól és szorgalmasan forditotta Pellicó Silviót, de különösen a Canti popolari-kat, a népdalokat szerette. A felolvasó be is mutat egyet-kettőt, melyeket Petőfi tüzzel szokott szavalni. Egyiknek ez a refrainje:

„Il giardino di natura,
Pei barbari non é!"

(„A természet kertje (t. i. Italia) nem a barbároknak való!")

A barbárok persze az osztrákok s Petőfi nem hiába szerette meg e költeményt!

Az előadást élénk éljenekkel és tapsokkal jutalmazta meg a kellemesen meglepett közönség. Utána

Gr. Zichy Géza olvasta fel székfoglalóját: „A leányvári boszorkány" czimü gyönyörü költői beszélyét. Felolvasó egy régi levéltárban talált históriából meritette e részben ismeretes tárgyát, 12 énekben dolgozta ki, igen szép nyelven, költői erővel. Minden szakasz után kitört a taps és éljenzés, ugy, hogy majdnem az egész terjedelmes munkát fölolvasta Zichy.

Harmadik és utolsó felolvasó Margitay Dezső volt „Szegény Palkó" czimü humoros elbeszélésével. Mátyás mester, egy kiszolgált baka és nagy „mester" élelmes tréfáit irja meg, melyeket ez Palkó legény-czimborájával elkövetett. A sült gesztenyét a Palkó kaparja ki mindig a mesternek, ő szenvedi érte a veréseket a jámbor, azért hivják őtet a szegény Palkónak.

Margitay egyike azoknak, kik a társaságban az igazi tőrülmetszett, édesen hangzó magyar népies nyelvet képviselik, a melyet oly jól esik hallani legalább egyszer egy hónapban. Elbeszélései, rajzai majd mind a népéletből vannak meritve, s annak nyelvén előadva. Ezt is megéljenezte a közönség, bár látszott, hogy örvendett a végének, mert már hosszura nyult a felolvasásra szánt idő.

Végül zárt ülés volt, melyen Szana Tamás titkár bejelenti, hogy Arany János levélileg köszönte meg a részére, mint tiszteletbeli tagnak megküldött „Koszoru" czimü társasági folyóirat két kötetét. A levél igy hangzik:

Budapest, 1880. jan. 10.

Tisztelt titkár ur.

Vettem szives soraival a Koszoru két diszes kötetét, melyeket a Petőfi-társaság részemre megküldeni kegyeskedett.

Valóban a Koszorut nem ismertem, mert megjelenése azon időre esik, mikor nekem már csaknem végbucsut kelle mondanom minden olvasásnak. Örömmel látom, hogy a társaság szép munkásságot fejt ki irodalmunk gyarapitására.

Fogadja és sziveskedjék a társaság előtt is tolmácsolni köszönetemet! Tisztelője

Arany János s. k.

Bejelenté továbbá a titkár, hogy Brázay Kálmán nagykereskedő 100 frttal a Társaság alapitója lett. A gr. Teleky Sándor által a társaság részére felajánlott 2 kötetes mü ára 200 frtot tesz ki, s igy Teleky 200 frtos alapitóul iratott be. — Balogh Zoltán özvegye fölajánlta a társaságnak férje 3 kötetre menő müveit. Köszönettel fogadtatott. Ujabban 15 uj tag lépett be a pártolók közé. A választmány a közelebbről elhunyt három tagja felett tartandó emlékbeszédek megtartása végett következőleg intézkedett: ifj. Ábrányi Kornélt Toldy István, Margitay Dezsőt Csepreghy Ferencz és gr. Teleky Sándort K. Papp Miklós felett tartandó emlékbeszédek megirásával bizta meg. Ezzel az ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.

— február 15.

*Időjárás Budapesten. Többnyire derült. Este köd ereszkedett le. Hőmérő állása + 4 R.°

— Személyi hirek. Tisza miniszterelnök és Trefort közoktatásügyi miniszter ma Bécsből Budapestre érkeztek. — Kozma Ferencz miniszteri tanácsos e hó 17-én érkezik vissza körutjából, melyet az állami ménesek és méntelepek megvizsgálása végett tesz. — Gr. Teleki Sándor, mint sajnálattal értesülünk, gyöngélkedik s ágyát nem hagyhatja el. — Csoma József és Hosszufalusy főhadnagy, kik a mult őszön Afrikába utaztak, mint a „Függ. Hirl." irja, tegnap visszaérkeztek afrikai utjokból. Számos ethnographiai tárgyat, fegyvert, s azonkivül sok gazdasági növényt és növénymagot is hozták magokkal. — A magyar földhitelintézet felügyelő bizottsága ma az elhunyt Zsedényi Ede helyébe a felügyelő bizottság elnökéül Szlávy Józsefet, az eddigi másodelnököt választotta meg, másodelnökül pedig gr. Dessewffy Aurélt.

— A horvát bán lemondása. Zágrábból azt jelentik a „Bud. Corr."-nak, hogy oda Bécsből oly tudósitások érkeztek, melyek szerint Mazuranics horvát bán beterjesztette lemondását; őfelsége azonban ez ügyben még nem határozott. Mazuranics praesumtiv utódjaként gróf Pejacsevich Lászlót, esetleg Bedekovich jelenlegi horvát minisztert emlegetik.

— Még mindig Hansen. A csodadoktorral a bécsiek még most sem teltek be, csakhogy ügye a lapok szinházi rovatából most már a törvényszéki csarnokba került. Logutóbb a bécsi rendőrség felszólitotta az egyetem dekáni hivatalát feleletet adni a következő három kérdésre: 1. Vajjon a nyak idegei és véredényeire tett nyomás; 2. az öntudatlan állapotba és merevedési görcsbe helyezés; 3. a merevvé tett testre ülés vagy lépés, mint ezt Hansen teszi mutatványai alkalmával, bir-e káros befolyással az illető egyén egészségi állapotára? Az e kérdésekre adandó válasz megállapitása ügyében az orvosi kar tegnap este ülést tartott, s a következő határozatokat hozta: A nyak véredényei és idegeinek összenyomása az egyén egészségi állapotára aggasztó s bizonyos körülmények közt veszélyes is lehet. — A második kérdésre azt felelik, hogy ha oly állapot előidézése lehetséges, s az nem csaláson alapul, támadhatnak az egészségre veszélyes utóhatások, a mennyiben az egyén azontul hajlandó lesz hasonló állapotba esni. A harmadik kérdésre határozott igennel felel a kar, s Hansen eljárását durva bántalmazásnak nyilvánitja. A vita folyamában utaltak arra, hogy ily látványosságok nemcsak a mediumokra, hanem a közönség szenzibilisebb tagjaira is hátrányosan hathatnak; s kiemelték, hogy bizonyos szellemi zavarodások járványként nagyobb körben el szoktak terjedni. A bizottság végül indittatva érezte magát, Hansen manipulácziónak veszélyes volta miatt a mutatványok betiltását inditványozni.

— Rákos-Palotán e hó 8-án nagy ünnepélyességekkel tüzték fel Kurucz Mihály ottani illetőségü közvitéz mellére a II. oszt. ezüstérmet. Kurucz az érmet a bosnyák hadjárat alatt tanusitott vitézségeért kapta.

— Öngyilkosság. A rendőrségnél ma d. e. fél tizenegy órakor a rendőrségi laktanya folyosójáról egy — Fischer Lajos rendőrségi tollnek által kihallgatott — egyén magát fejre ledobta. Feje összezuzódott; még élve a Rókusba szállittották. Az illetőnek nevét nem sikerült megtudhatni.

— Halálozások. Börzsöny József e hó 9-én Pakson 43 éves korában meghalt. — Buzáth Kajetán beregszászi tekintélyes polgár e hó 13-án ugyanott elhunyt. A boldogult 57 évet élt. Béke poraikra!

— Váltó-hamisitó. Hrabár Manó volt ügyvéd és országgyülési képviselő a budapesti kir. törvényszék büntető osztálya által váltóhamisitással vádolva, mint ismeretlen tartózkodásu — köröztetik. Személyleirása: 42 éves, magas testalkatu, sovány arcza hosszas szőke, haja szőke, homloka magas, szemei kékek, orra pisze, bajuszt és körszakállt visel. Ruházata tisztes polgári.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Gabnatőzsde.

— febr. 15.

A buzaüzlet ma lanyha és vontatott volt, malmaink tartózkodó álláspontot foglaltak el és engedményéket követeltek, mire a kinált buzamennyiség nagy része visszavonatott és csak mintegy 5000 mmázsa adatott el, egyes esetekben valamivel olcsóbb árakon. A következő kötések jutottak tudomásunkra:

Buza. Tiszavidéki: 400 mm. 77 k. 14.40, 500 mm. 76 k. 14.30. 300 mm. 76 k. 14.10 óval kevert, 100 mm. 75 k. 14 frt, 100 mm. 74.6 k. 13.70 ó. 100 mm. 75.5 k. 13.85 ó, 400 mm. 74 k. 13.75 kevert, 200 mm. 74.2 k. 14.20.

Marosi: 100 mm. 75.5 k. és 200 mm. 74.7 k. 14 frt.

Fehérvári: 200 mm. 76.8 k. 14.20.

Pestvidéki: 200 mm. 76 k. 14 frt.

Bánáti: 100 mm. 74 és 100 mm. 73.5 k. 13.50 óval kevert.

Oláhországi: 300 mm. 77.5 k. 13.45.

Mind három hóra adatott el.

Rozs és egyéb gabnanemekben kevés forgalom volt, az irány és árak szilárdak maradtak.

Határidőüzlet. Az árak szilárdak, szokványbuza 10, tengeri $2^{1}/_{2}$ és zab 10 krral magasabb.

A következő eladásokról értesülünk:

Szokványbuza tavaszra 2500 mmázsa 14 frt $47^{1}/_{2}$ kr.

Bánáti tengeri máj.—juniusra 2500 mm. 8 frt $77^{1}/_{2}$ kr.

Zab tavaszra 1400 mm. 7.65.

Az árak következőleg jegyeztettek:

Szokványbnza tavaszra 14.45—14.50.

Tengeri május—juniusra $8.77^{1}/_{2}$—$8.82^{1}/_{2}$.

Zab tavaszra 7.60—7.65.

Értéktőzsde.

— Magánforgalom. —

A mai vasárnapi magánforgalomban a hangulat határozottan szilárd maradt és különös szilárd volt az általánosan forgalomban levő értékekben. A következő kötések fordultak elő:

Osztrák hitelrészvény 307.90-en jött forgalomba, emelkedett 308.50-ig, de ismét lement 308.10-ig és zárul 308.50-en.

Magyar arayjáradék iránya valamivel gyengébb és 101.90—101.95-ön jött forgalomba.

Magyar nyereménysorsjegy 118.50, Drasche téglagyár tartós vételkedv mellett 119.50—121-en vásároltatott.

Iparügyek.

— **A magyar általános iparegylet** alapitóinak mai ülésére az egylet alapitói majdnem teljes, a százat jóval felülmult számban megjelenvén, Németh Imre miniszteri tanácsos elnöklete alatt mindenekelőtt tárgyalás alá vették a legközelebb megtartandó közgyülés elé terjesztendő alapszabályi tervezetet, mely is csekély módositással elfogadtatott. Az alapszabályok módositásához hozzá szóltak Rakovszky István képviselő, Keleti Károly, Tolnay Lajos, Grötschl, Eleöd József és mások. Ezután javaslatba hozatott, hogy az egylet ügyeit vezetendő igazgató-tanácsba az ipar, kereskedés és a tarsadalom mely köreiből választassanak az annak idején kijelölendő tagok. Ily osztályokul megállapittattak: az általános gyáripar és kézmüipar 2—2 képviselővel a malomipar, a vasipar 1—1, az iparoktatás képviselőiből 1 tag, az épitészet, müvészet, mezőgazdaság, szeszipar, borászat, a hitelintézetek, a közlekedési vállalatok, a fővárosi képviselet, a nemzetgazdaság 1—1, végül pedig a kereskedelmi testületnek 4 képviselővel. — Ez osztályzat elfogadtatván, kijelölő bizottság válsztatott, mely az eddigi szervező bizottság tagjaival együtt 30 tagból alakult. Ebben is a társadalom legkülönbözőbb osztályai vannak képviselve, feladatukká tétetvén, hogy az egylet intézői számára oly névlajstromot készitsenek, mely a közgyülés választásának irányadóul és alapul szolgálhasson. — Az alapszabályok módositásából még kiemelendő, hogy az elnök, alelnökök és igazgatósági tagok az alakulás évében, a szabályoktól eltérőleg, csak egy évre választassanak. A közgyülés megtartására f. évi márczius hó 7-ike tüzetett ki.

Napirend február 16-án.

Naptár. Hétfő. Kath.: Julianna. Protest.: Julianna. Görög-Orosz: február 4. Izidor. Nap kél 7 óra 7 p. Nyugszik: 5 óra 22 perczkor.
Muzeumban nyitva van a természetiek tára d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.
Föv. pénzügyi bizottság d. e. 10 órakor.
Sipos hangversenye a Hungáriában.
M. tud. akademia ülést tart d u. 5 órakor.
Orsz. képzőmüvészeti tárlat kiállitása nyitva d. e. 10—12 d. u. 2—4.
Muzeumi könyvtár d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.
Akadémiai könyvtár nyitva d. u. 3—7 óráig.
Egyetemi könyvtár d. u. 4 óráig nyitva.
Az állatkert nyitva egész nap.

CSÁVOLSZKY LAJOS
felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

BUDAPESTI SZINLAPOK.

Nemzeti szinház.

Hétfő, február 16-án.

A PROLETÁROK.

Eredeti szinmü 5 felvonásban. Irta Csiky Gergely. Személyek

Szedervári Kam	Sz. Prielle C.	Borcsa	Vizváriné
Irén	Márkus E.	Ordas	Kőrösmezei
Zátonyi	Halmi	Mákony	Komáromi
Mosolygó	Ujházi	Mákonyné	Györgyné
Timót	Kovács	Zelma	Csillag T.
Darvas	Nagy I.	Klimóczy	Hetényi
Bankó	Vizvári	Házmester	Sántha
Elza	Helvey L.	Jankó	Földényi
Tulipán	Szigeti Imre	Bolti szolga	Vendrei (sz.t.n.)
Tulipánné	Szathmáryné	Senki Gásp,	Tárnoki G.

Kezdete 7 órakor.

Népszinház.

BLAHÁNÉ LUIZA asszony mint vendég.

A szomszéduram kakasa.

Eredeti népszinmü 3 felv. Irta Lukácsy Sándor. Zenéjét Herczenberger István.

Személyek:

Darn Panna	Blaháné L.	Csupaszné	Béni Irma
Papucs Klári	Klárné	Csókáné	Füredine
Parázs Jánosné	Lukácsyné	Bozókné	Erdei Berta
Juliska leánya	Sziklai E.	Tormáné	Bodor Etel
Aranyos Mihály	Kovács I.	Vedresné	Gyöngyösi Ilka
Zsófi felesége	Pártényiné	Timárné	Hargittai Anna
Jóska	Egri	Deszkásné	Záráiné
Róka Márton	Tihanyi	Torkáné	Ágostoni Bella
Pista fia	Tamássy	Trézsi	Kacsó K.
Jáska Peti	Eőry	Csiri Matykó	Rózai Jóska
Jáska Palkó	Bakonyi	Polyváné	Szőcs Kata
Lajhár Misi	Pártényi	1. legény	Kalasi
Konok Máté	Sánta	2. legény	Barna

Kezdete 7 órakor.

Budapest, nyomatott Schlesinger és Wohlauer könyvnyomdájában. Károly-kaszárnya (rostély-utcza) 3. szám.